

Handläggare
Magnus Elfwendahl

Datum
2009-10-08

Diarienummer
KTN-2009-0375.60

Byggnadsnämnden

Detaljplan för kvarteret Seminariet, Uppsala kommun

Dnr 2007/20014-1

Sammanfattning

- Kulturnämnden avstyrker föreliggande förslag till detaljplan för kvarteret Seminariet

Kulturnämndens synpunkter

Allmänna

Den högre undervisningens miljöer bidrar till bilden av Uppsala som en betydelsefull utbildningsstad. Den högre utbildningens byggnader och miljöer är en del av Uppsalas kulturarv. Liksom kvarteretsstaden har utbildningsmiljöerna också tydliga egenheter. Dessa berättar om samhällsutveckling, förhoppningar och ambitioner. Kulturnämnden vill framhålla att det är viktigt att ta vara på de kulturvärden som finns hos utbildningsmiljöerna. Särskilt gäller detta de fall där en friliggande institutionsbebyggelse samspelar med frikostigt tilltagna grönytor.

Nya perspektiv

Under senare tid har perspektivförskjutningar och förändrade synsätt utvecklats inom kulturmiljöområdet och begreppet kulturmiljö ersätts i allt fler sammanhang av det vidare begreppet kulturarv som också inrymmer berättelser, traditioner, upplevelser och erfarenheter. Fokus har allt mer kommit att läggas på människan i samtiden och på hur kulturarvet kan vara en dynamisk kraft i samhällsutvecklingen. Till grund för åtskilligt kulturmiljöarbete idag ligger visionen om ett kulturarv som är angeläget, tillgängligt och användbart för alla.

Hur en kulturmiljö kan skyddas och vårdas är förstås fortfarande en viktig fråga. Men lika viktig är frågan varför kulturmiljön är viktig att bevara, vilka värden den rymmer och hur dessa värden kan förmedlas på bästa sätt. Utmaningen idag ligger i att nyttja och förvalta kulturmiljöer som en resurs i samhällsutvecklingen och på ett sätt som bevarar och utvecklar dess kvaliteter i ett långsiktigt perspektiv.

Folkskoleseminariet i Uppsala

Seminariet i Uppsala är en av tre välbevarade folkskoleseminariemiljöer i Sverige. De andra finns i Linköping och Göteborg. Utöver dessa finns ytterligare fyra folkskoleseminarier av det här slaget i Falun, Karlstad, Lund och Umeå men hos dessa har de omgivande miljöerna mer eller mindre förstörts.

Folkskoleseminariet i Uppsala uppfördes 1916-17 efter ritningar arkitekten Axel Lindegren. Tidstypiskt fick seminariet en stor tomt för att också få plats med trädgård, park och idrottsplats. Dessa enskilda element i miljön var betydelsefulla och en integrerad del i skolmiljön samt grundläggande för själva seminarietanken.

Uppsalas folkskoleseminarium är med sin väl sammanhållna miljö en av de bäst bevarade utbildningsmiljöerna av sitt slag i landet. Det är en miljö som speglar utvecklingen hos folkskollärover utbildningen utveckling från 1900-talets första decennier. Materiellt konkretiserar kulturmiljön i kvarteret Seminariet det program som utarbetades för utbildningen av folkskolelärare.

Kulturhistoriskt värde

År 1982 inventerades de byggnader i Uppsala län som förvaltades av Byggnadsstyrelsen och i samband med detta föreslogs att folkskoleseminariet skulle bli upptaget som statligt byggnadsminne. År 1993 beslutades att uppföra merparten av seminariets byggnader på en företeckning över kulturhistoriskt värdefulla statliga byggnader. I samband med beslutet framhöll Riksantikvarieämbetet att byggnaderna har ett kulturhistoriskt värde som motsvarar de krav som ställs för ett skydd enligt 12 § förordning om statliga byggnadsminnen mm.

Stadsbyggnadskontoret har i samband med planarbetet uppdragit åt Upplandsmuseet att utföra en kulturhistorisk utredning av bebyggelsen och parkområdet inom kvarteret Seminariet. Utredningen preciserar vilka dokumentvärden (historiska egenskaper) och upplevelsevärden som finns inom kvarteret. Av redogörelsen framgår att den samlade bebyggelsemiljön fortfarande har ett mycket högt kulturhistoriskt värde liksom objekten seminariebyggnaden, rektorsvillan, vaktmästarbostaden, uthuset/tvättstugan/vedboden, fruktkällaren och parken/trädgården.

Krav på hänsyn i Plan- och bygglagen

I Plan- och bygglagen stadgas att byggnader ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stadsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Kulturnämnden anser att föreliggande förslag till detaljplan inte har beaktat identifierade historiska samband och kulturvärden.

Folkskoleseminariet är en kulturhistorisk värdefull miljö inte bara för Uppsala utan också nationellt. Att låta planarbetet ta sin utgångspunkt i en helhetssyn på miljön och att samhällsnyttan i bred bemärkelse får vara i fokus säkrar en långsiktigt hållbar utveckling av kulturmiljön. Som en logisk följd av vad som anförts ovan avstyrker en enig kulturnämnd föreliggande förslag till detaljplan för kvarteret Seminariet

Kulturnämnden

Jan-Erik Wikström
Ordförande

Sten Bernhardsson
Direktör, chef för kulturkontoret